

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä ja lasten päivähoitosta annettua lakia siten, että vuoden 1996 alusta voimaan tulevaksi säädetty lasten kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa koskevan valintaoikeuden laajentuminen yhdellä ikäluokalla alle nelivuotiaiden lasten perheisiin lykätään tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa

annetaan hallituksen esitys laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta siten, että kotihoidon tuen perusosan määrää tarkistetaan vuoden 1996 alusta lukien.

Esitys liittyy valtion vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettujen väliaikaisten muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 1996 alusta ja olla voimassa vuoden 1997 joulukuun loppuun.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Vuonna 1985 annettujen lasten kotihoidon tuesta ja sen voimaannpanosta annettujen lakien (24/85 ja 25/85) mukaan kaikkien alle kolmivuotiaiden lasten vanhemmat tai muut huoltajat ovat vuoden 1990 alusta lain 1 §:n edellyttämällä tavalla voineet sairausvakuutuslaissa (364/63) tarkoitetun vanhempainrahakauden päätyttyä saada lapsen hoidon järjestämiseksi valintansa mukaan lasten kotihoidon tukea tai kunnan järjestämän päivähoitopaikan.

Samanaikaisesti lasten kotihoidon tuesta annetun lain antamisen kanssa muutettiin myös lasten päivähoitosta annettua lakia (36/73) lisäämällä siihen lasten kotihoidon tuesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitetun valintaoikeuden turvaamiseksi uusi 11 a §, jossa säädettiin alle kolmivuotiaiden lasten hoidon järjestämisestä. Sanotun 11 a §:n ja sen voimaantulosäännöksen mukaan kunnan on

vuoden 1990 alusta tullut huolehtia alle kolmivuotiaiden lasten perheiden kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa tai lasten kotihoidon tukea koskevan valintaoikeuden toteutumisesta.

Lasten kotihoidon tuesta annettua lakia muutettiin 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetulla lailla (631/91) siten, että lasten hoitojärjestelyjen edelleenkehittämiseksi lasten kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa koskevaa valintaoikeutta laajennettiin yhdellä ikäluokalla koskemaan alle nelivuotiaiden lasten perheitä. Vastaava muutos tehtiin myös lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:ään lisäämällä säännökseen uusi 2 momentti (630/91). Lait säädettiin tulemaan voimaan vuoden 1993 alusta.

Samassa yhteydessä lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n 1 momenttia muutettiin siten, että lapsen vanhemmille tai muille huoltajille säädettiin vanhempainrahakauden päätyttyä oikeus saada lapselle kunnan jär-

jestämä päivähoitopaikka siihen saakka, kunnes lapsi siirtyy peruskoululaissa (476/83) tarkoitettuna oppivelvollisena peruskouluun. Osa-aikaisesti päivähoitoa tuli järjestää, kun lapsi ennen peruskoululaissa tarkoitettua oppivelvollisuuskäyttä osallistuu esiopetukseen koulussa. Laki säädettiin tulemaan voimaan vuoden 1995 elokuun alusta. Lain voimaantulo on lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (1496/94) siirretty vuoden 1996 alkuun. Päivähoito-oikeuden laajennus on todettu myös hallitusohjelman lisäpöytäkirjassa.

Vuoden 1993 alusta on tullut voimaan uusi lasten kotihoidon tuesta annettu laki (797/92), joka korvaa aikaisemman vastaavan lain. Uuden lain 1 § oikeuttaa alle nelivuotiaan lapsen vanhemmat tai muut huoltajat, jotka eivät lapsen hoidon järjestämiseksi valitse kunnallista päivähoitopaikkaa, lapsen muualla tapahtuvan hoidon järjestämiseksi saamaan lasten kotihoidon tukea. Säännös vastaa asiallisesti aikaisemman lain 1 §:ää. Säännöksen sanamuotoa on kuitenkin täsmennetty siten, että korostetaan lasten kotihoidon tuen luonnetta kunnan järjestämälle päivähoitopaikalle vaihtoehtoisena lapsen muulla tavalla tapahtuvia hoitojärjestelyjä tukevana sosiaalipalvelujärjestelmän osana. Muutos edellytti vastaavan teknisen täsmennyksen tekemistä lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n 2 momenttiin (798/92).

Lasten kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa koskevan valintaoikeuden laajentumista vuoden 1993 alusta alle nelivuotiaiden lasten perheisiin on lasten kotihoidon tuesta annetun lain ja lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisilla muutoksilla (1287/92 ja 1288/92) siirretty tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1995.

Valintaoikeuden laajentuminen on edelleen siirretty tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta. Siirto on toteutettu muuttamalla yllä mainittua lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain (1287/92) voimaantulosäännöstä (1495/94) ja väliaikaisesti lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:ää (1496/94).

2. Ehdotetut muutokset

Hallitusohjelman lisäpöytäkirjan mukaan kotihoidon tukea ei laajenneta uusiin ikäryh-

miin.

Valtion vuoden 1996 talousarvioesityksen momentin 33.32.30 mukaisesti ehdotetaan muutettavaksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä ja väliaikaisesti muutettavaksi lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n 2 momenttia siten, että lasten kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa koskevan valintaoikeuden laajentuminen yhdellä ikäluokalla koskemaan alle nelivuotiaiden lasten vanhempia ja muita huoltajia lykkäisi tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

3. Esityksen vaikutukset

Valintaoikeuden laajentuminen yhdellä ikäluokalla olisi tuonut lasten kotihoidon tuen piiriin arviolta noin 17 000 uutta perhettä. Vuositasolla tuen laajentumisen kustannusvaikutukset olisivat olleet noin 500 miljoonaa markkaa.

Valintaoikeuden laajentumisen voimaantumisen lykkäminen merkitsee osalle kolmi- ja nelivuotiaiden lasten perheistä siirtymistä käyttämään kunnan järjestämää päivähoitoa kotihoidon tuella tapahtuvan hoidon sijasta. Tuolloin kunnan järjestämässä päivähoitossa kotihoidon tuen laajenemisesta johtuva paikkatarpeen pieneminen ja siitä syntyvä säästö ei toteutu. Vapautuvista paikoista syntyisi vuositasolla säästöä arviolta noin 300 miljoonaa markkaa.

Niille perheille, jotka olisivat päässeet tuen piiriin, valintaoikeuden laajentumisen lykkäminen aiheuttaa keskimäärin noin 29 000 markan vuosittaisen bruttoetuuden menetyksen.

Esityksellä ei ole organisatorisia eikä henkilöstövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä.

5. Voimaantulo

Lakiehdotus liittyy valtion vuoden 1996 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Lasten päivähoidosta annetun asetuksen (239/73) 2 §:ää on muutettu vuoden 1996 alusta voimaan tulevalla muutoksella (882/95). Kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa on pääsääntöisesti haettava viimeistään neljä kuukautta ennen kuin lapsi tarvitsee päivähoitopaikan. Tämän vuoksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:ään nyt tehtäväksi ehdotettua muutosta ei sovelletaisi syyskuun 1 päivän 1997 jälkeen niihin hakemuksiin, jotka koskevat päivähoitopaikan saamista 1 päivästä tammikuuta 1998.

6. Säättämisjärjestys

Elokuun alusta tuli voimaan perusoikeusuudistus, jonka yhteydessä lailla Suomen Hallitusmuodon muuttamisesta (969/95) Hallitusmuodon 15 a §:ään sisällytettiin keskeiset sosiaaliset oikeudet. Samalla luovuttiin valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momenttiin aikaisemmin sisältyneestä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa loukkaavan lakiehdotuksen lepäämäänjättämismahdollisuudesta.

Aikanaan antamassaan vastauksessa hallituksen esitykseen laiksi valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta (HE 234/1991 vp) eduskunta lepäämäänjättämissäännösten osalta edellytti, että lainsäädäntötoimin ei heikennetä sellaisia palveluja, jotka toimeentulon turvaavan merkityksensä vuoksi ovat rinnastettavissa toimeentulon lakisääteiseen perusturvaan.

Lasten kotihoidon tuki ja lasten päivähoito kunnallisen palvelujärjestelmän osina muodostavat vaihtoehtoiset mahdollisuudet lapsen hoidon järjestämiseksi. Lain, jolla siirrettiin vuoden 1993 alusta voimaan tulevaksi säädetyä kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivähoitoa koskevan valintaoikeuden laajennuksen voimaantuloa vuoteen 1995, ei katsottu heikentävän valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentissa tarkoitettua toimeentulon lakisääteistä perusturvaa.

Hallituksen käsityksen mukaan nyt esitetyt väliaikaiset muutokset eivät siten edelleenkään edellytä perustuslain säätämisjärjestystä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

L a k i

**lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta
muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 11 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1287/92) voimaantulosäännös, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1495/94), seuraavasti:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään jou-
luukuuta 1997.

mikuuta 1996.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-

2.

L a k i**lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n
väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 11 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (798/92), seuraavasti:

11 a §

Alle kolmivuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, jotka eivät lapsen hoidon järjestämiseksi valitse kunnan järjestämää 1 momentin mukaista päivähoitopaikkaa, on lapsen muulla tavalla tapahtuvan hoidon järjestämiseksi oikeus saada lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista tukea.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1997.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta syyskuun 1 päivän 1997 jälkeen niihin hakemuksiin, jotka koskevat päivähoitopaikan saamista 1 päivästä tammikuuta 1998.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*

1.

L a k i

**lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta
muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta 11 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1287/92) voimaantulosäännös, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1994 annetussa laissa (1495/94), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään jou-
luukuuta 1995.

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 1993 ja on voimassa 31 päivään
joulukuuta 1997.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tam-
mikuuta 1996.*

*Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.*

2..

L a k i

lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n
väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan väliaikaisesti lasten päivähoidosta 19 päivänä tammikuuta 1973 annetun lain (36/73) 11 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 21 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (798/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 a §

Alle nelivuotiaan lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, jotka eivät lapsen hoidon järjestämiseksi valitse kunnan järjestämää 1 momentin mukaista päivähoitopaikkaa, on lapsen muulla tavalla tapahtuvan hoidon järjestämiseksi oikeus saada lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista tukea.

Alle *kolmivuotiaan* lapsen vanhemmilla tai muilla huoltajilla, jotka eivät lapsen hoidon järjestämiseksi valitse kunnan järjestämää 1 momentin mukaista päivähoitopaikkaa, on lapsen muulla tavalla tapahtuvan hoidon järjestämiseksi oikeus saada lasten kotihoidon tuesta annetun lain (797/92) mukaista tukea.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1997.

Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta syyskuun 1 päivän 1997 jälkeen niihin hakeuksiin, jotka koskevat päivähoitopaikan saamista 1 päivästä tammikuuta 1998.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

